

Järvenpään kaupunki
Mattila Juho
PL 41 (Seutulantie 12)
04401 JÄRVENPÄÄ

Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon lausunto Järvenpään Sävelpuiston asemakaavamuutoksen kaavaehdotuksesta

HEL 2020-005776 T 10 03 01

Alueellisen vastuumuseon kulttuuriympäristötehtävän mukaisesti Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo antaa lausunnon arkeologisen kulttuuriperinnön sekä rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta. Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo on lausunut Järvenpään Sävelpuiston kaavahankkeesta OAS-vaiheessa (24.4.2020) sekä kaavaluonnosvaiheessa (17.6.2020).

Asemakaavan muutosalue sijaitsee hyvin keskeisellä paikalla Järvenpäässä, vain noin kilometri Järvenpään rautatieasemasta etelälounaaseen. Aloitteen asemakaavan muutokselle on tehnyt Järvenpään kaupunki ja se on myös pääasiallinen maanomistaja alueella. Alueella on tällä hetkellä voimassa Järvenpään keskustan osayleiskaava 2030 (voimaan 2015).

Kaavan tavoitteena on mahdollistaa uutta ja korkealaatuista pienasutusta, asuinkerros- ja palvelurakentamista Sävelpuiston viheralueelle Sibeliuksenväylän itäpuolelle. Alue on pitkään ollut vuokratilakäytössä. Samalla tarkennetaan asuinkortteliin linkittyviä suojaviher- ja lähivirkistysalueiden käyttötarkoituksia sekä tehdä tarpeelliset tiedossa olevat muutokset liittyviin katualueisiin alueen liikenneverkon kehittämiseksi.

Kulttuuriympäristön osalta museo on aiemmissa lausunnoissaan todennut, että luonnosaineistossa vaikutusten arviointia ja maisemavaiikutuksia on pyritty täydentämään Järvenpään kaupunkimallin ja siihen sijoitettavien suunniteltujen rakennusmassojen keinoin. Pelkkä kaupunkimalli itsessään voi antaa osalähtökohdan vaikutusten arvioinnille, mutta pelkästään kaupunkimalliin nojautumalla, ilman maisema-analyysiä, ei päästä vaikutusten arvioinnissa sille tasolle, mitä alueen kulttuuriympäristö- ja maisema-arvolta edellytetään. Museo esittääkin,

että hankkeen maisemallisia reunaehtoja ja erityisesti suhdetta Tuusulanjärveen terävöitettäisiin. Lisäksi vaikutuksen arvioinnissa tulee varmistaa RKY-alueen, Järvenpään kirkon kaupunkikuvallisen aseman säilyminen tai mahdollinen vahvistaminen.

Ehdotusvaiheeseen siirtyessä kaavasuunnittelualueeseen on tehty muutoksia. Sibeliuksenväylän länsipuoli on poistettu kaava- aluerajauksesta, eikä sinne toistaiseksi osoiteta asemakaavallisia muutoksia mahdollista Urheilukadun, Sibeliuksenväylän ja Tervanokantien risteysalueen kiertoliittymävarausta lukuun ottamatta. Koko Rantapuiston eteläistä osaa ja Tervanokan aluetta on tarkoitus tutkia laajempänä kokonaisuutena ja erillisenä asemakaavatyönä tulevana vuosina.

Kaavaprosessin myötä hankkeen uudisrakentaminen on mataloitunut ja tämän myötä maisemavaikutukset ovat muodostuneet pääosin suotuisammiksi. Uudisrakentamisen reunaehtoja on määritelty ja vaikutusten arviointia täydennetty asemakaavoituksen ja tarkempien asuinkorttelin suunnitteluratkaisujen edistyessä. Rakennusmassoittelussa on huomioitu madaltuminen Juholankadun alueen pienasutuksen suuntaan, peltomaisesta maisemasta säilyy puistovyöhyke. Kaupan sijainti eteläisen kerrostalon kivijalassa ensimmäisessä kerroksessa on aiempien suunnitteluvaiheiden ehdotuksia huomaamattomampi ratkaisu ja mahdollistaa rauhallisemman ympäristön olemassa olevalle pientaloalueelle kaupan pysäköinnin sijoituessa uuden asuinkorttelin sisälle.

Kriittistä kulttuurimaiseman kannalta on Tuusulan Rantatien kulttuurimaiseman (RKY 2009) päättyminen Sävelpuiston kortteliin. Aiemmin näkymälinjalla on ollut havaittavissa Järvenpään kirkon (RKY 2009) kirkkotapulin kuutiomainen hahmo. Sävelpuiston kortteli sijaitsee tällä heikolla näkymälinjalla ja tapulitorni on suhteellisen matalalla. Jatkossa saapumissuunnan merkitsevin näkymä on kerrostalon taitteiset kattolinjat.

Annetussa vastineessa korostetaan kirkon kaupunkikuvallista merkitystä yhtenä merkittävimmistä reunaehdoista lähiympäristön suunnittelussa. Tämän johdosta museo pitää sekä ristiriitaisena että valitettavana Järvenpään kirkon sijainnin maisemallista hämärtymistä alueen kulttuurimaisemassa. Vaikka uudisrakentamisen kerroskorkeus on mataloitunut, museo esittää vielä uudisrakentamisen massoittelun tarkastelua niin, että kirkon tapulitorni olisi mahdollista havaita Sibeliuksenväylältä.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo on jo aiemmissa kaavavaiheiden lausunnoissaan todennut, että alueen arkeologisten selvitysten lähtötilanne on hyvä sekä esihistoriallisten että historiallisen ajan muinaisjäännösten osalta (esi-

historialliset kohteet Kreetta Lesell 2001/Museovirasto, Tervanokan alueen arkeologinen inventointi Vesa Laulumaa 2014/Museovirasto). Järvenpään kunnan alueella tehtiin kattava historiallisen ajan arkeologisten kohteiden inventointi Järvenpään yleiskaava 2040- prosessin aikana (Vuoristo Katja/Museovirasto 2017), jolloin Sibeliuksenväylän ja Tervanokantien väliselle viheralueelle paikannettiin muinaismuistolain (295/63) suojaama kiinteä muinaisjäännös, historiallisen ajan kylätontti Järvenpää Träskända, (mj-rekno 1000030880).

Aiemmissa lausunnoissaan Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo oli edellyttänyt em. kylätontin arkeologisia lisätutkimuksia (koekaivaus), koska alueelle kohdistui mahdollisesti maankäyttöpaineita kaavahankkeen myötä. Järvenpään kaupunki teetti syksyllä 2020 kylätontin koetutkimukset (Järvenpää Träskända – historiallisen ajan kylätontin koekaivaus, Museovirasto – Arkeologiset kenttäpalvelut). Tutkimusten tuloksena kylätontin säilyneiden kulttuurikerrosten rajaus tarkentui ja supistui Tervanokantien itälaitaan, mistä havaittiin myös mahdollinen kuppikivi. Kuten aiemmin mainittiin, tämä alue rajautui pois Sävelpuiston kaavaehdotuksesta ja tulee tarkasteluun Rantapuiston eteläosantamisen asemakaavahankkeen yhteydessä lähitulevaisuudessa.

Suunnittelualueelle Sibeliuksenväylän itäpuolelle on merkitty historiallisen kartta-aineiston perusteella yksi mahdollinen muinaisjäännös (Tervanokka, torpan paikka, mj-rekno 1000036491). Museovirasto on kuitenkin arvioinut, että tämä nykyisen pellon etelälaitaan merkitty Tervanokka-niminen torpan paikka olisi tuhoutunut myöhemmän maankäytön seurauksena. Näin ollen arkeologisen kulttuuriperinnön näkökulmasta kaavan toteuttamiselle ei suunnittelualueella ole esteitä.

Lisätiedot

Juha Vuorinen, tutkija, puhelin: 310 36940
juha.h.vuorinen(a)hel.fi

Kulttuuriympäristötiimi, kulttuuriympäristöpäällikkö